

International Science Group

ISG-KONF.COM

XIII

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE
"CULTURAL AND ARTISTIC PROCESSES IN THE CONTEXT
OF THE EUROPEAN SCIENTIFIC SPACE"**

Valencia, Spain

November 26-29, 2024

ISBN 979-8-89619-793-5

DOI 10.46299/ISG.2024.2.13

CULTURAL AND ARTISTIC PROCESSES IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN SCIENTIFIC SPACE

Proceedings of the XIII International Scientific and Practical Conference

Valencia, Spain
November 26 – 29, 2024

UDC 01.1

The 13th International scientific and practical conference “Cultural and artistic processes in the context of the European scientific space” (November 26 – 29, 2024) Valencia, Spain. International Science Group. 2024. 350 p.

ISBN – 979-8-89619-793-5

DOI – 10.46299/ISG.2024.2.13

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of accounting, Audit and Taxation, State Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Marchenko Dmytro</u>	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Levon Mariia</u>	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
<u>Hubal Halyna Mykolaiivna</u>	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor

TABLE OF CONTENTS

AGRONOMY		
1.	Lasso Liang MODERN AGRICULTURAL SYSTEMS: TRANSFORMING URBAN SPACES WITH MICROALGAE AND PHOTOVOLTAIC INTEGRATION	11
ARCHITECTURE, CONSTRUCTION		
2.	Курілович К.В., Бабенцова О.С., Вербовецька В.В., Сліпченко В.Р. БІОМІМЕТИЧНІ ПІДХОДИ В БУДІВНИЦТВІ: ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ МАТЕРІАЛІВ І СТРУКТУР ДЛЯ СТВОРЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ БУДІВЕЛЬ	15
ART HISTORY		
3.	Antonova M. THE MELODRAMA “AMPHION” BY ARTHUR HONEGGER: PECULIARITIES OF THE GENRE	18
4.	Lavryk N., Andriianova O. THE ODESA FESTIVAL “ARTE DA CAMERA: ENSEMBLE SPACE” AS A FORM OF CHAMBER MUSIC	19
BIOLOGY		
5.	Топчій М.С., Стришко А.С., Подорожнюк М.С. ФАКТОРИ, ЩО ОБУМОВЛЮЮТЬ РОЗВИТОК СКОЛІОЗУ	23
CHEMISTRY		
6.	Mammadova A.F. PROPERTIES OF ETHYLENE-PROPYLENE RUBBER	27
ECONOMY		
7.	Шилова В.О., Коломієць Г.М. ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ – ІМПЕРАТИВ ІІІ ВІДНОВЛЕННЯ	34
GEOGRAPHY		
8.	Taranova N., Taranov B., Bila N. THE DEVELOPMENT OF CHOREOGRAPHIC ART IN TERNOPIL REGION: A GEOGRAPHICAL PERSPECTIVE ACROSS CENTURIES	38

9.	Царик П.Л., Оливко О.А., Царик Л.П. ОЦІНКА РЕКРЕАЦІЙНОЇ ПРИДАТНОСТІ ЛАНДШАФТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ "МАЛЕ ПОЛІССЯ"	48
GEOLOGY		
10.	Ішков В.В., Дрешпак О.С., Козар М.А., Березняк О.О., Чечель П.О. ЗВ'ЯЗОК МІЖ ВМІСТАМИ БЕРИЛІЮ ТА АРСЕНУ У ВУГІЛЬНОМУ ПЛАСТІ С5 ШАХТИ "ПАВЛОГРАДСЬКА" (УКРАЇНА)	57
JURISPRUDENCE		
11.	Гришко В.І., Цевух А.І. ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	97
12.	Гук Д.О. СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	101
13.	Завалій Д.С. КІБЕРБЕЗПЕКА У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ В УКРАЇНІ	105
14.	Сидора Р.В. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ КРИПТОВАЛЮТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	108
15.	Соц Д.В. РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ	110
16.	Шинкарьова Д.Г. СУТНІСТЬ КРИПТОВАЛЮТ ТА ЇХ СТАТУС	113
LINGUISTICS		
17.	Войнова М.В. АНТРОПОНІМІКОН МЕШКАНЦІВ УМАНІ У 1920 РОЦІ	116
18.	Карпенко О.Ю., Іщенко В.С. МОТИВАЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАЗВ ПІСЕНЬ ГУРТУ "IMAGINE DRAGONS"	119

19.	Ковалишен С.В., Домніч Л.М. МОВНІ КУРСИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ІНКЛЮЗІЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ В ЄВРОПІ	124
LITERARY STUDIES		
20.	Марцінковська І. РИТУАЛЬНО-МАГІЧНА ПОЕТИКА ЗАМОВЛЕННЯ	130
21.	Марцінковська І. ПОЕЗІЯ ВАСИЛЯ БАРКИ ЯК ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ ДУХОВНОГО ШЛЯХУ: АПОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ ЧЕРЕЗ ЖИТТЄВИЙ ДОСВІД	140
MANAGEMENT, MARKETING		
22.	Ігнатюк В.В., Журенко М.М. МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ ТРАНСПОРТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	144
23.	Ігнатюк В.В., Агій О.І. ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ТРАНСПОРТНЕ ПІДПРИЄМСТВО	148
24.	Мурга С.О. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА	151
MEDICINE		
25.	Fidarova D., Kaminska I. POST-TRAUMATIC STRESS DISORDER: A MEDICAL PERSPECTIVE	157
26.	Slonetskiy B., Verbitskiy I., Slonetska L., Yaremchuk M., Shvedenko Y. ІНСТРУМЕНТАЛЬНА ОБ'ЄКТИВІЗАЦІЯ ОБ'ЄМУ РЕЗЕКЦІЇ ПОРОЖНИСТОГО ОРГАНУ В УРГЕНТНІЙ АБДОМІНАЛЬНІЙ ХІРУРГІЇ	161
27.	Бирюков В.С. ДО ПИТАННЯ ПРО МОЖЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЗАКОНІВ ЛОГІКИ У КЛІНІЧНЕ МИСЛЕННЯ	165

28.	Бобрусь М.Є., Калініна А.С., Гаврилов А.В. COVID-19 У ДІТЕЙ З АСТМОЮ	172
29.	Гончарь О.М., Кропівний М.В., Морока Р.К., Кайнара В.М. ЛІКУВАННЯ ПІГМЕНТНОГО РЕТИНІТУ	175
30.	Крецу Н.М., Боднарюк Н.І., Головка М.І., Руснак М.С. НЕОНАТАЛЬНИЙ ГЕРПЕС: ПОШИРЕНІСТЬ, СУЧАСНІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ, ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКИ	178
31.	Малик Н.В., Бобрусь М.Є., Калініна А.С. ВТОРИННА АРТЕРІАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ В ПРАКТИЦІ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ	183
32.	Малик Н.В., Стеблянюк О.О. РОЛЬ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ У ПРОФІЛАКТИЦІ СЕРЦЕВО- СУДИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ	186
33.	Оліфіренко Д.Є., Білошапка А.В., Овчар А.В., Малич Т.С. ВПЛИВ ВНУТРІШНЬОТРОБНИХ ІНФЕКЦІЙ НА РОЗВИТОК ПЛОДА ТА НОВОНАРОДЖЕНОГО	190
34.	Удод О.А., Алігаджиева Г.М., Афоніна В.В., Соболев О.Г. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТОМАТОЛОГІЧНИХ ФОТОПОЛІМЕРИЗАТОРІВ З РІЗНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ СВІТЛА	194
35.	Харківська Д.О., Захарченко В.С., Гаврилов А.В. ВІРУСНІ ГЕПАТИТИ У ДІТЕЙ: ЕПІДЕМІОЛОГІЯ, ПРОФІЛАКТИКА ТА ЛІКУВАННЯ	197
PEDAGOGY		
36.	Gorlach V. ADVANTAGES OF STUDYING LIBERAL ARTS AND LIBERAL SCIENCE PROGRAMS FOR THE DEVELOPMENT OF INTERCULTURAL TOLERANCE	200
37.	Pidlubna I., Shtainer T. CREATIVE ACTIVITY DURING THE FORMATION OF DESIGN AND CONSTRUCTION COMPETENCE OF FUTURE TECHNOLOGY TEACHERS IN A SPECIALIZED SCHOOL	202

38.	Tao Zhiqi THE INFLUENCE OF THE “ONE BELT, ONE ROAD” STRATEGY ON THE CONCEPT OF MULTICULTURAL COMPETENCE OF TEACHERS IN THE PEOPLE’S REPUBLIC OF CHINA	207
39.	Trofimchuk V., Shuryn O., Hryhorchuk V., Yarmolovych D., Dorosh G. APPROACHES TO THE FORMATION OF GENERAL LABOUR SKILLS OF STUDENTS IN THE PROCESS OF LABOUR TRAINING	210
40.	Іщенко А. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПРОГРАМИ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА ЕРАЗМУС+: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	215
41.	Ван Цзялун СПЕЦИФІКАНТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДО ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДИЗАЙНЕРСЬКОГО СПРЯМУВАННЯ	218
42.	Гаврилишена О.О. THE USE OF AN ELECTRONIC TEXTBOOK AS A MEANS OF EDUCATIONAL PURPOSE IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF GENERAL SECONDARY EDUCATION	221
43.	Голубков В. НАПРЯМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН	223
44.	Жукевич І.П., Бірюкова Н.А. САМООСВІТА ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ В ЕПОХУ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	228
45.	Заруденець І.О. РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ У ШКОЛАХ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	231
46.	Лихолат Ю.В., Асламов Є.О., Кобець О.С., Коршиков С.І., Сидорова В.А. ВИКОРИСТАННЯ РОСЛИН ЗАХИЩЕНОГО ҐРУНТУ ПРИ ПРОВЕДЕНІ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ З БІОЛОГІЇ	235

47.	Лотиш Н.Г., Сеньківська Л.І., Папінко Р.М., Усенко Д.В., Федін М.В. ВІРТУАЛЬНІ КЛІНІЧНІ СЦЕНАРІЇ ТА СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ "ПЕДІАТРІЯ"	238
48.	Мовчун С.С., Корнійчук Р.М., Мислінчук В.О. ДОМАШНІ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ЗАВДАННЯ З ФІЗИКИ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ МІЖПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ	241
49.	Моркот Д. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НЕТРАДИЦІЙНИХ УРОКІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	246
50.	Охрименко Л. РОЛЬ DIGITAL-РЕКЛАМИ В РЕБРЕНДИНГОВІЙ КАМΠΑНІЇ	249
51.	Полубоярина І.І., Бондарева О.Н., Афанасенко Л.Н. АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ	252
52.	Холодов С.А., Орлов Д.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ В КОМПЛЕКСНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ПРОЯВАМИ ДЕГЕНЕРАТИВНИХ ЗМІН ХРЕБТА	256
PHARMACEUTICAL SCIENCES		
53.	Катинська М.Г. ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ АПТЕКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ФАРМАЦЕВТІВ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК З ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ	262
PHILOSOPHY		
54.	Panasiuk M. NEOLIBERAL BODY HORROR AND BODILY AUTONOMY IN MEDIA-SATURATED NETWORKS: A CRITICAL ANALYSIS OF THE FILM SUBSTANCE (2024)	266
PSYCHOLOGY		
55.	Отземко А.С. РОБОТА ПСИХОЛОГА З КНИГОЮ "ЧОМУ ТАТО НЕ ВДОМА?" ЯК ЕЛЕМЕНТ НОРМАЛІЗАЦІЇ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ДІТЕЙ, БАТЬКИ ЯКИХ Є УЧАСНИКАМИ БОЙОВИХ ДІЙ	272

56.	Чернов А.А., Заїка В.М., Лебедев В.А., Дерябіна Н.В., Чикуров Д.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ	274
PUBLIC ADMINISTRATION		
57.	Shutka I. ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF DIFFERENT TYPES OF TERRITORIAL MARKETING AND THEIR ROLE IN PUBLIC ADMINISTRATION	281
TECHNICAL SCIENCES		
58.	Bazylkhanova E., Zhulduz A., Alina Y. CHARACTERISTICS OF THE SPECIFIC MICROFLORA OF PROBIOTIC STARTER CULTURES AND YEAST	285
59.	Mengjie Wang, Jinao Yu FINANCEODE: A NEURAL ODE-BASED FRAMEWORK FOR CONTINUOUS-TIME ASSET PRICE MODELING IN FINANCIAL MARKETS	288
60.	Ovcharenko V., Tokarieva O. IMPROVING THE DYNAMIC CHARACTERISTICS OF MANIPULATOR ROBOTS THROUGH NONLINEARITY COMPENSATION	294
61.	Saik P., Lozynskiy V., Adamchuk A. WAYS TO INCREASE THE SUPPLY OF CONSTRUCTION MINERAL RESOURCES	296
62.	Бойко К.В., Чудновський В.Я.Є., Малахов С.В. УЗАГАЛЬНЕННЯ НАПРЯМІВ ПРОГРАМНОЇ ДИВЕРСНОСТІ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ БЕЗПЕКИ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ	299
63.	Данилов В.Я., Джалаганія Б.І. СИСТЕМА ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ТУРИЗМУ З ВИКОРИСТАННЯМ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ ГЛИБОКОГО НАВЧАННЯ	309
64.	Кемпник Р.В., Басюк Т.М. ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ІЗ ПАРСИНГУ ДАНИХ ДЛЯ ПРОЦЕДУР ПРОГНОЗУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ СПОРТИВНИХ ПОДІЙ	316

65.	Корчак М.М. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ КОМБІНОВАНОЇ МАШИНИ ДЛЯ ПОДРІБНЕННЯ ГРУБОСТЕБЛОВИХ РОСЛИННИХ РЕШТОК	319
66.	Лабуткіна Т.В., Демченко М.К. ПЛАНУВАННЯ СЕАНСІВ КОМУНІКАЦІЇ НАЗЕМНИХ СТАНЦІЙ З КОСМІЧНИМИ АПАРАТАМИ ЗВ'ЯЗКУ, ЩО СУПРОВОДЖУЮТЬ МІСІЇ ОРБІТАЛЬНОГО СЕРВІСУ	327
67.	Лисюк Г.П., Бабенко О.В., Захаров Ю.Ф., Мітяєв В.Я.Б., Попов О.Ю. УДОСКОНАЛЕННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ МОДЕЛІ СПАЛЮВАННЯ ТВЕРДОГО ПАЛИВА ЗМІННОГО СКЛАДУ В ТОПКАХ З ЦИРКУЛЮЮЧИМ КИПЛЯЧИМ ШАРОМ	337
TRANSPORT		
68.	Доля К.В. ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ	342
VETERINARIAN		
69.	Якименко Т.І., Токарева В.А. ПОРЯТУНОК, ОРГАНІЗАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ТА РОЛЬ ВОЛОНТЕРІВ У ДОПОМОЗІ ТВАРИНАМ ПІД ЧАС ВІЙНИ	346

РОЛЬ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ У ПРОФІЛАКТИЦІ СЕРЦЕВО-СУДИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Малик Наталія Віталіївна,

к. мед. н., доцент кафедри загальної практики -
сімейної медицини та внутрішніх хвороб
Харківський Національний Медичний Університет

Стеблянко Олена Олександрівна,

студентка 6 курсу І медичного факультету
Харківський Національний Медичний Університет

Вступ: Серцево-судинні захворювання (ССЗ) залишаються основною причиною смертності та інвалідності населення у світі. За міжнародною статистикою ВООЗ у Європейському регіоні ССЗ сприяють понад 42,5% усіх смертей щорічно (10 000 смертей щодня) [1]. 65-67% всіх смертей в Україні, які не пов'язані з активними бойовими діями, припадають на серцево-судинні захворювання [2]. Профілактика ССЗ є одним з основних завдань сімейного лікаря, яка включає раннє виявлення факторів ризику, індивідуальні консультації та підтримку пацієнта у зміні способу життя.

Мета: Визначення підходів до профілактики серцево-судинних захворювань у практиці сімейного лікаря та аналіз ефективності профілактичних заходів у зниженні ризиків розвитку ССЗ.

Матеріали та методи: Дослідження, проведене в США під керівництвом центрів з контролю та профілактики захворювань («Centers for Disease Control and Prevention»), а також вченими з Harvard Medical School, підтвердило негативні тенденції. За період з 2009 по 2020 рік було обстежено 12 924 особи віком 20–44 років.

Обговорення результатів: Результати виявили значне зростання поширеності основних факторів ризику: кількість хворих на цукровий діабет зросла з 3% до 4%, рівень ожиріння підвищився з 33% до 41%, кількість випадків гіпертонічної хвороби збільшилася з 9,3% до 11,5%. Ці дані підкреслюють необхідність посилення профілактичних заходів, спрямованих на боротьбу як з відомими, так і з новими факторами ризику [3].

Останнім часом в усьому світі зберігається тенденція до зростання поширеності серцево-судинних захворювань серед молоді, що викликає серйозне занепокоєння. «Змолодження» цих захворювань, особливо серед осіб віком 20–40 років, зумовлене поєднанням традиційних та нових факторів ризику. До традиційних належать ожиріння, цукровий діабет 2-го типу та куріння, які вже давно визнані провідними причинами розвитку ССЗ. Однак нові фактори ризику, такі як вживання психоактивних речовин, використання гормональних контрацептивів та інші сучасні аспекти способу життя, додають складності у профілактиці та лікуванні цих захворювань [4].

Сучасний спосіб життя молоді та нові звички значно впливають на ймовірність розвитку серцево-судинних захворювань. Одним з головних факторів ризику залишається куріння, яке суттєво погіршує стан судин. Класичні тютюнові вироби викликають судинну дисфункцію, що є одним з перших проявів серцево-судинних проблем. Багаторічні дослідження довели, що куріння підвищує ризик розвитку гострого інфаркту міокарда серед молодих курців до 40 років, навіть за нормального рівня холестерину. Водночас зростає популярність електронних сигарет, які багато хто вважає безпечною альтернативою. Однак, за даними досліджень Університету Вірджинії, електронні сигарети також провокують судинну дисфункцію мікро- та макросудинного русла у молодих людей, що в подальшому призводить до несприятливих серцево-судинних наслідків [5].

Іншим важливим чинником є малорухомий спосіб життя. Згідно з даними дослідження CARDIA, є тенденція до поступового зниження фізичної активності у осіб 18-30 років, особливо у чоловіків, що обумовлене збільшенням часу, проведеного за цифровими пристроями [6].

Раціон харчування також є важливим фактором у розвитку серцево-судинних захворювань. Незважаючи на зростання обізнаності про здорове харчування, лише 7-11% молодих людей в Європі дотримуються «середземноморської дієти», яка багата на фрукти, овочі, цільнозернові продукти, рибу, горіхи, оливкову олію – дієта, що рекомендована для профілактики ССЗ за дослідженнями асоціації CARDIA [7].

Роль сімейного лікаря у профілактиці серцево-судинних захворювань є ключовою, оскільки цей спеціаліст має регулярний доступ до пацієнта ще до розвитку захворювання. В умовах зростання поширеності ССЗ серед молоді сімейний лікар повинен активно працювати на етапі первинної профілактики. Первинна профілактика включає в себе регулярний скринінг на наявність як основних (підвищення артеріального тиску, гіперхолестеринемія, ожиріння), так і другорядних (корекція способу життя: формування харчових звичок, рівня фізичної активності, відмова від куріння) факторів ризику.

Головним інструментом для сімейного лікаря є система SCORE (Systematic Coronary Risk Evaluation). Вона допомагає оцінити ризик розвитку серцево-судинних захворювань у пацієнтів. Система SCORE є досить простим та ефективним методом для прогнозування виникнення серцево-судинної патології (інфаркт чи інсульт) протягом наступних 10 років життя пацієнта. За цією системою, сімейний лікар може точно оцінити індивідуальний ризик пацієнта, що буде включати основні фактори: вік, стать, рівень холестерину, артеріальний тиск, наявність цукрового діабету та головну шкідливу звичку – куріння. Безпосередньо, залежно від результатів оцінки, лікар зможе розробити індивідуальний план профілактики та лікування для кожного конкретного пацієнта. Цей план буде включати корекцію харчування, медикаментозне лікування та рекомендації щодо зміни способу життя. Це допомагає значно знижувати рівень захворюваності та смертності серед пацієнтів, покращуючи загальний стан здоров'я та якість життя населення.

Додатково важливим аспектом є регулярний моніторинг змін у здоров'ї пацієнтів, особливо тих, хто має високий ризик розвитку серцево-судинних захворювань. Сімейний лікар має постійно відслідковувати основні фактори ризику, такі як артеріальний тиск, рівень холестерину, цукор у крові та інші показники, для своєчасної корекції терапії чи зміни способу життя. Це дозволяє попередити або сповільнити розвиток серцево-судинних захворювань, покращити загальний стан пацієнтів і значно знизити ризик серйозних ускладнень, таких як інфаркт міокарда чи інсульт.

Таким чином, система SCORE є потужним інструментом для сімейного лікаря в профілактиці серцево-судинних захворювань і допомагає оптимізувати лікування, базуючись на індивідуальних потребах пацієнта, що дозволяє значно підвищити ефективність медичних заходів [8].

Висновок: Серцево-судинні захворювання залишаються однією з основних причин смертності в світі, зокрема серед молоді, що вимагає активної уваги з боку сімейних лікарів. Профілактика ССЗ є важливим завданням для зниження рівня захворюваності та смертності, особливо через регулярний скринінг і раннє виявлення факторів ризику, таких як підвищений артеріальний тиск, ожиріння, цукровий діабет, куріння та малорухомий спосіб життя. Важливою складовою цієї роботи є застосування системи SCORE, яка дозволяє оцінити індивідуальний ризик розвитку серцево-судинних захворювань у пацієнтів. Використання цієї системи допомагає сімейному лікарю розробити персоналізовані плани профілактики, що включають зміни в харчуванні, фізичній активності та лікуванні. Наголошення на первинній профілактиці, а також регулярний моніторинг стану здоров'я пацієнтів з підвищеним ризиком дозволяє значно знижувати ймовірність серйозних ускладнень, таких як інфаркти та інсульти. Впровадження таких стратегій профілактики є необхідним для покращення загального стану здоров'я та якості життя населення, а також для зменшення навантаження на систему охорони здоров'я в цілому.

Список літератури:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. (2024). Серцево-судинні захворювання в Європейському регіоні ВОЗ. [Електронний ресурс]. Available at: [https://www.who.int/europe/news/item/15-05-2024-cardiovascular-diseases-kill-10-000-people-in-the-who-european-region-every-day--with-men-dying-more-frequently-than-women#:~:text=Cardiovascular%20diseases%20\(CVDs\)%20are%20the,die%20from%20CVDs%20than%20women](https://www.who.int/europe/news/item/15-05-2024-cardiovascular-diseases-kill-10-000-people-in-the-who-european-region-every-day--with-men-dying-more-frequently-than-women#:~:text=Cardiovascular%20diseases%20(CVDs)%20are%20the,die%20from%20CVDs%20than%20women) [Accessed 18 Nov. 2024].

2. Укрінформ. (2024). Українців закликають до профілактики хвороб серця. [Електронний ресурс]. Available at: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/3721308-ukrainsiv-zaklikaut-do-profilaktiki-hvorob-serca.html [Accessed 18 Nov. 2024].

3. JAMA. (2024). Cardiovascular Disease in Young Adults. [Електронний ресурс]. Available at: <https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/2802263> [Accessed 18 Nov. 2024].

4. Центр громадського здоров'я МОЗ України. (2024). Чому молодшають серцево-судинні захворювання. [Електронний ресурс]. Available at: <https://phc.org.ua/news/chomu-molodshayut-sercevo-sudinni-zakhvoryuvannya> [Accessed 18 Nov. 2024].

5. Springer. (2024). Cardiovascular Risk Factors in Youth. [Електронний ресурс]. Available at: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10456-023-09903-7> [Accessed 18 Nov. 2024].

6. National Heart, Lung, and Blood Institute. (2024). Coronary Artery Risk Development in Young Adults Study (CARDIA). [Електронний ресурс]. Available at: <https://www.nhlbi.nih.gov/science/coronary-artery-risk-development-young-adults-study-cardia> [Accessed 18 Nov. 2024].

7. ScienceDirect. (2024). Obesity and Cardiovascular Disease in Young Adults. [Електронний ресурс]. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0735109721051718> [Accessed 18 Nov. 2024].

8. Health-ua.com. (2024). Шкала SCORE у клінічній практиці: переваги і обмеження. [Електронний ресурс]. Available at: <https://health-ua.com/article/16545-shkala-SCORE-u-kljnchnj-praktitc-perevagi-j-obmezheniya> [Accessed 18 Nov. 2024].